

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE Z JEZYKA POLSKIEGO DLA KLASY VII

Uczeń spełnia wymagania określone dla klas IV–VI. Ponadto:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiedzę i umiejętności na ocenę bardzo dobrą;
- biegle posługuje zdobytymi wiadomościami i umiejętnościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych i praktycznych objętych programem nauczania i wynikających z podstawy programowej
- proponuje rozwiązania nietypowe;
- jest twórczy i rozwija własne uzdolnienia;
- podejmuje się realizacji projektów edukacyjnych;
- bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

- bezbłędnie rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
- rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy oraz wskazuje cechy gatunkowe czytanych utworów literackich;
- wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog;
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, symbol, alegorię i określa ich funkcje;
- zna pojęcie komizmu, rozpoznaje jego rodzaje w tekstach oraz określa ich funkcje;
- zna pojęcie ironii, rozpoznaje ją w tekstach oraz określa jej funkcje;
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych związane z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi i dokonuje ich hierarchizacji;
- wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką i określa funkcje tych rodzajów piśmiennictwa;
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;
- znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe

- rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych, uproszczeń grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych, odróżnia ich typy;
- rozpoznaje imiesłowowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcje; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- rozumie i stosuje zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (np. terminy naukowe, archaizmy, kolokwializmy);
- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców –określa ich funkcje w tekście;
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, używa poprawnych

- form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa i stosuje ją w wypowiedziach;
- wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennej;
- poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
- wykorzystuje wiedzę o różnicach w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych;
- zna zasady pisowni wyrazów nieodmiennej i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi

- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę;
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi; redaguje plan kompozycyjny własnej wypowiedzi;
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję oraz zasady spójności językowej między akapitami; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych oraz stosuje rytm akapitowy (przeplatanie akapitów dłuższych i krótszych);
- wykorzystuje znajomość zasad tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- odróżnia przykład od argumentu;
- przeprowadza wnioskowanie jako element wyводу argumentacyjnego;
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;
- rozpoznaje manipulację językową i przeciwstawia jej zasady etyki wypowiedzi.
- tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, wywiad;
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV. Samokształcenie.

- rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji;
- rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania;
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- uczestniczy w projektach edukacyjnych;
- rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
- rozwija nawyki systematycznego uczenia się;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia i formułowania opinii.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

- rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów;
- rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia – i wymienia ich podstawowe cechy;
- wskazuje elementy dramatu (rodzaj): akt, scena, tekst główny i poboczny, monolog, dialog;
- rozpoznaje w tekście literackim: neologizm, eufemizm, symbol, alegorię;
- zna pojęcie komizmu, ironii, rozpoznaje ich rodzaje w tekstach;
- określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną;
- wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych
- w interpretacji tekstów literackich stara się wykorzystać elementy wiedzy o historii i kulturze oraz potrzebne konteksty;
- interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową, publicystyką;
- określa wartości estetyczne poznawanych tekstów kultury;

- w tekstach współczesnej kultury popularnej próbuje znaleźć nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe

- wie, na czym polegają upodobnienia fonetyczne, uproszczenia grup spółgłoskowych i utraty dźwięczności w wygłosie; rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- zna zasady tworzenia wyrazów złożonych;
- rozpoznaje imiesłowy, rozumie zasady ich tworzenia i odmiany, stosuje imiesłowowy równoważnik zdania; przekształca go na zdanie złożone i odwrotnie;
- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- odróżnia mowę zależną i niezależną, przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie;
- rozumie zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.
- dostrzega zróżnicowanie słownictwa;
- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców;
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, rodzaje nazw miejscowych, stara się używać poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- rozumie, na czym polega grzeczność językowa;
- wie o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne;
- zna różnice w pisowni samogłosek ustnych i nosowych, spółgłosek twardych i miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych;
- zna większość zasad pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z różnymi częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi

- funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne;
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi;
- tworzy wypowiedź, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję; rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych;
- zna zasady tworzenia tezy i hipotezy oraz argumentów przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- przeprowadza wnioskowanie;
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, uzasadniając własne zdanie;
- rozpoznaje manipulację językową;
- tworzy poprawne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, wywiad;
- dokonuje interpretacji głosowej czytanych i wygłaszanych tekstów.

IV. Samokształcenie.

- rzetelnie korzysta z informacji;
- rozwija swoje uzdolnienia;
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- uczestniczy w projektach edukacyjnych;
- rozwija umiejętności samodzielnej prezentacji wyników swojej pracy;
- rozwija nawyki systematycznego uczenia się;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

- rozpoznaje rodzaje literackie: epika, liryka i dramat;
- rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: pamiętnik, komedia, fraszka, sonet, pieśń, ballada, tragedia;
- zna elementy dramatu (rodzaj);
- wie, co to jest neologizm, eufemizm, symbol, alegorię;

- zna pojęcie komizmu, ironii;
- w poznanych utworach literackich podaje wartości uniwersalne;
- stara się interpretować teksty literackie;
- podejmuje próby interpretacji dzieł sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową;
- w tekstach współczesnej kultury popularnej próbuje znaleźć nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe

- rozumie rozbieżności między mową a pismem;
- zna rodzaje wyrazów złożonych;
- rozpoznaje imiesłowy, tworzy imiesłowowy równoważnik zdania;
- rozróżnia wypowiedzenia wielokrotnie złożone;
- odróżnia mowę zależną i niezależną, podejmuje próby przekształcenia mowy zależnej na niezależną i odwrotnie;
- zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.
- rozpoznaje wyrazy rodzime i zapożyczone, zna typy skrótów i skrótowców;
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe, stara się używać poprawnych form gramatycznych imion, nazwisk, nazw miejscowych i nazw mieszkańców;
- wie o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych oraz w tematach fleksyjnych wyrazów odmiennych;
- przytacza cudze wypowiedzi;
- stara się poprawnie zapisywać wyrazy, w których występują różnice między mową a pismem;
- zna podstawowe zasady pisowni wyrazów nieodmiennych i pisowni partykuły „nie” z częściami mowy.

III. Tworzenie wypowiedzi

- wykorzystuje niektóre środki retoryczne;
- gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi;
- stara się tworzyć wypowiedzi, stosując odpowiednią dla danej formy gatunkowej kompozycję i akapity;
- zna zasady tworzenia tezy i hipotezy, próbuje podawać argumenty przy tworzeniu rozprawki oraz innych tekstów argumentacyjnych;
- wyciąga wnioski;
- zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi;
- tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, wywiad;
- czyta głośno i recytuje teksty.

IV. Samokształcenie.

- korzysta z informacji;
- rozwija swoje umiejętności;
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- uczestniczy w projektach edukacyjnych;
- podejmuje próby prezentacji wyników swojej pracy;
- rozwija nawyki uczenia się;
- rozwija umiejętność krytycznego myślenia.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe

- zna rodzaje literackie: epika, liryka i dramat;
- podaje niektóre cechy dramatu (rodzaj);
- wie, że jest neologizm, eufemizm, symbol, alegorię;
- zna pojęcie komizmu, ironii;
- zauważyła w poznanych utworach literackich wartości uniwersalne;
- stara się interpretować teksty literackie;

- podejmuje próby interpretacji dzieł sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia);
- dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą naukową, popularnonaukową;
- w tekstach współczesnej kultury popularnej próbuje znaleźć nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

II. Kształcenie językowe

- zauważa rozbieżności między mową a pismem;
- zna niektóre wyrazy złożone;
- rozpoznaje imiesłowy;
- rozróżnia wypowiedzenia złożone;
- odróżnia mowę zależną i niezależną;
- zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu.
- stara się rozpoznać wyrazy rodzime i zapożyczone;
- rozpoznaje nazwy osobowe i miejscowe;
- wie o wymianie głosek w wyrazach pokrewnych;
- próbuje wprowadzać do tekstów cudze wypowiedzi;
- stara się poprawnie zapisywać wyrazy, w których występują różnice między mową a pismem;
- zna niektóre zasady pisowni wyrazów nieodmiennych.

III. Tworzenie wypowiedzi

- gromadzi wyrazy i wyrażenia potrzebne do tworzenia wypowiedzi;
- podejmuje próby tworzenia wypowiedzi, czasem stosuje akapity;
- zna zasady tworzenia tezy i hipotezy oraz tekstów argumentacyjnych;
- stara się wyciągać wnioski;
- zgadza się z cudzymi poglądami;
- tworzy proste wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: rozprawka, przemówienie, wywiad;
- czyta i wygłasza teksty z pamięci.

IV. Samokształcenie.

- korzysta z informacji;
- uczestniczy w życiu kulturalnym w swoim regionie;
- bierze udział w pracy grupowej;
- podejmuje próby prezentacji wyników swojej pracy;
- stara się przygotowywać do lekcji.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń:

- który nie potrafi wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności, nawet z pomocą nauczyciela;
- nie wykazuje żadnej aktywności;
- jego poziom umiejętności i wiadomości objęty wymaganiami edukacyjnymi klasy 7 uniemożliwia osiągnięcie nawet minimalnego postępu.

Lektury obowiązkowe (pozycje książkowe poznawane w całości)

Charles Dickens, *Opowieść wigilijna*

Aleksander Fredro, *Zemsta*

Aleksander Kamiński, *Kamienie na szaniec*

Adam Mickiewicz, *Dziady część II*

Antoine de Saint-Exupéry, *Mały Książę*

Juliusz Słowacki, *Balladyna*

Krótkie utwory literackie poznawane w całości, utwory literackie poznawane we fragmentach i utwory poetyckie

Jan Kochanowski, wybór fraszek, wybrana pieśń, treny VII i VIII

Adam Mickiewicz, *Reduta Ordona*, *Świtezianka*, *Pan Tadeusz* (księgi: I, II, IV, X, XI, XII)

Sławomir Mrożek, *Artysta*

Henryk Sienkiewicz, *Latarnik*, *Quo vadis* (fragmenty)

Stefan Żeromski, *Szyfowe prace* (fragmenty)

wybrane wiersze poetów wskazanych w klasach IV–VI, a ponadto wybrane wiersze:

Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Zbigniewa Herberta, Bolesława Leśmiana, Czesława

Miłosza, Tadeusza Różewicza, Wisławy Szymborskiej, oraz aforyzmy Stanisława Jerzego Leca

Przykładowe lektury uzupełniające dla klas IV–VIII

Adam Bahdaj, *Kapelusz za 100 tysięcy*

Miron Białoszewski, *Pamiętnik z powstania warszawskiego* (fragmenty)

Justyna Bednarek, *Dom nr 5*

Paweł Beręsewicz, *Wszystkie lajki Marczuka*

Frances Hodgson Burnett, *Tajemniczy ogród* lub inna powieść

Lewis Carroll, *Alicja w Krainie Czarów*

Agatha Christie, wybrana powieść kryminalna

Carlo Collodi, *Pinokio*

Lloyd Cassel Douglas, *Wielki Rybak*

Aleksander Dumas, *Trzej muszkietierowie*

Arkady Fiedler, *Dywizjon 303*

John Flanagan, *Zwiadowcy. Księga I. Ruiny Gorlanu*

Olaf Fritsche, *Skarb Troi*

Ernest Hemingway, *Stary człowiek i morze*

Emilia Kiereś, *Rzeka*

Joseph Rudyard Kipling, *Księga dżungli*

Janusz Korczak, *Król Maciuś Pierwszy*, *Bankructwo małego Dżeka*

Rafał Kosik, *Felix*, *Net i Nika* oraz *Gang Niewidzialnych Ludzi*

Barbara Kosmowska, *Pozłacana rybka*

Barbara Kosmowska, Paweł Beręsewicz i inni, *Gorzka czekolada i inne opowiadania o ważnych sprawach*

Zofia Kossak-Szczucka, *Bursztyny* (wybrane opowiadanie), *Topsy i Lupus*

Marcin Koziół, *Skrzynia Władcy Piorunów*

Selma Lagerlöf, *Cudowna podróż*

Karolina Lanckorońska, *Wspomnienia wojenne 22 IX 1939–5 IV 1945* (fragmenty)

Stanisław Lem, *Cyberiada* (fragmenty)

Bolesław Leśmian, *Klechdy sezamowe*

Kornel Makuszyński, wybrana powieść

Andrzej Maleszka, *Magiczne drzewo*

Alan Aleksander Milne, *Kubuś Puchatek*

Lucy Maud Montgomery, *Ania z Zielonego Wzgórza*

